

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Stratigraphically, the industry was excavated from the upper part of a loess underlying a Holocene soil. This soil had a deleterious effect on the condition of the bones. On the basis of a preliminary determination, only *Mammuthus primigenius* bone fragments are present. The prevailing raw material is erratic flint (57,7%), supplemented by Olomučany-type chert (11,1%) and Cretaceous spongolite chert (13,3%).

BUKOVANY (OKR. OLOMOUC)

„Deštník“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Přibližně 250 m jihozápadně kóty 288,2 m, v nadmořské výšce 285 m byl nalezen zlomek čepele vyrobené ze silicitu severské provenience. Nález lze orientačně přiřadit k starší až střední fázi mladého paleolitu. Geografická souřadnice místa nálezu je N49°36.370' E17°21.296' (WGS-84). Nález rozšiřuje poměrně intenzivní paleolitické osídlení na katastru sousedního Droždína, které souhrnně popsala Z. Trňáčková (1967).

Petr Škrdla

Literatura

Trňáčková, Z. 1967: *Paleolitické nálezy z Droždína u Olomouce*, Práce odboru společenských věd Vlastivědného ústavu v Olomouci 16. Olomouc.

Resumé

An isolated artifact was found at Bukovany, Deštník field.

DUB NAD MORAVOU (OKR. OLOMOUC)

„Husovo pole“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

Na podzim roku 2011 byl při povrchovém sběru nalezen drobný patinovaný úštěp. Místo nálezu se nachází jihovýchodně od kóty 232,4 a zpětně bylo zaměřeno souřadnicemi 49°29'27.828'' N; 017°15'16.072'' (WGS-84). Trať Husovo pole se nachází na temeni mírného návrší Tučapská skalka nad nepatrně zvlněnou krajinou podél pravého břehu Moravy západně od místní části Tučapy.

Miroslav Daňhel

Resumé

An isolated flake dating to the Upper Paleolithic was found in Dub nad Moravou (at Tučapy - „Husovo pole“).

KOJATICE (OKR. TŘEBÍČ)

„Smilová“. Pozdní paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

U obce Kojatice na Jemnicku byly na výrazném návrší „Smilův kopec“, v rámci systematického průzkumu

mikroregionu, objeveny dva paleolitické artefakty. Přesným místem nálezu je polní trať „Smilová“, která tvoří JV část již výše zmíněného, jinak zcela zalesněného návrší. Tato výrazná poloha, jež dosahuje nadmořské výšky až 505 m, je vzdálena zhruba 1,1 km SSV od centra obce (49°00'32.05"N, 15°42'17.61"E, WGS 84). Z geomorfologického hlediska spadá tato přírodní dominanta do Bítovské pahorkatiny, přesněji do jejího severního okrsku Dešovská pahorkatina (Demek, Mackovčín eds. 2006, 70, 118). Geologické podloží je tvořeno především rulami a migmatity moldanubika (Demek, Mackovčín eds. 2006, 118). Oba artefakty byly nalezeny společně s mladší postpaleolitickou industrií na hraně návrší, přecházející v pozvolný svah, pod kterým protéká bezejmenná vodoteč.

Po technologické stránce se jedná o jeden preparační a jeden drobný cílový úštěp. Na jednom z nich byla determinována i nevýrazná laterální retuš. Vzhledem k silné patině u jednoho z artefaktů nebylo možné přesněji určit surovinu, ze které byl vyroben. U druhého, mírněji patinovaného artefaktu, byla surovina určena jako rohovec typu Krumlovský les, varieta II. Exploatační zdroje této suroviny jsou vzdáleny zhruba 45 km od místa nálezu.

Na základě dosavadního poznání o paleolitickém osídlení mikroregionu povodí řeky Želetavky můžeme datovat získané artefakty s určitou rezervou do pozdního paleolitu. Z tohoto období jsou nám v rámci sledovaného území známy i další ojedinelé nálezy paleolitické industrie. Ze samotných Kojatic pochází již starší nález bíle patinovaného úštěpu z mladého či pozdního paleolitu, který nalezl L. Meduna SZ od obce směrem k Velkému Újezdu (Košťurík a kol. 1986, 197). Malá stanice pozdního paleolitu se nacházela v trati „Sedliště“ u Mladoňovic (Košťurík a kol. 1986, 52; Vokáč 2003, 207; Moník 2005, 85–86). Drobná patinovaná čepelka, pravděpodobně pozdně paleolitického stáří, byla nalezena v trati „Dubina“ u Dešova (Obšusta 1999 245–246). Jedná se rovněž o výrazné návrší, vzdálené jen 3 km J od popisované polohy. Další ojedinelé nálezy rámcově datované do mladého až pozdního paleolitu jsou uváděny také z katastrů obcí Třebelovice, Kdousov, Kostníky či Police (Košťurík a kol. 1986, 245, 196, 198, 227). Nově objevené artefakty se staly dalším dokladem průniku lovecko-sběračských skupin do této periferní oblasti jihozápadní Moravy.

Jaroslav Bartík

Literatura

Demek, J., Mackovčín, P. eds. 2006: *Zeměpisný lexikon ČR - Hory a nížiny*. Praha.

Košťurík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*, Brno–Třebíč.

Moník, M. 2005: *Pozdní paleolit na Moravě*. (rkp. diplomové práce uložené na ÚAM FF MU), Brno, Masarykova univerzita.

Obšusta, P. 1999: Dešov (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 39, 245–246.

Vokáč, M. 2003: *Suroviny kamenné štípané industrie v pravěku jihozápadní Moravy*. (rkp. diplomové práce

uložené na ÚAM FF MU), Brno, Masarykova Univerzita.

Resumé

Kojatice (District of Třebíč), „Smilová“. Late Paleolithic. Isolated find. Surface survey.

KOSTELEC NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

Kóta 339,66 m. „Niva“. (Hlučov). Mladý paleolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

V souvislosti s revizí lokalit z počátku mladého paleolitu byla nově revidována také lokalita, kterou M. Oliva a K. Valoch uvedli do literatury pod označením Hlučov (Oliva 1987; Valoch 1993). Z lokality pochází kostěný hrot typu Mladeč s plnou bází nalezený M. Růžičkou (Oliva 1987, foto 4:7). Lokalitu revidoval již M. Oliva, který zmiňuje ojedinelé nálezy štípané kamenné industrie, ulity fosilního plže a fosilní kosti. Na lokalitě zdokumentoval přítomnost spraše a rozvlečené fosilní půdy.

Polohu lokality revidoval M. Šmíd (2004), který ji umístil na katastrální území Kostelce na Hané, jižně od kóty 343 m. Na přiloženém plánu s vnesenými lokalitami však M. Šmíd zakreslil lokalitu jižně kóty 339,66 m (přibližně 300 m SVV kóty 342,1 m), která je dnes v terénu vyznačena. Současně M. Šmíd zmiňuje i eneolitické osídlení (KNP) v blízkosti paleolitické lokality.

Při našem revizním průzkumu jsme zdokumentovali naorané kamenité podloží v bezprostředním okolí kóty 339,66 m. Směrem na východ pak nasedala spraš, která je intenzivně narušována orbou. Ještě v prostoru naoraných paleozoických hornin, 49 m jihovýchodně kóty 339,66 m, jsme našli ojedinelý artefakt štípané kamenné industrie – bíle patinovaný zlomek úštěpu moravského jurského rohovce (N49°32.123' E17°00.819' – WGS-84). Další artefakt, drobnou prohnutou čepelku z bíle patinovaného eratického silicitu, která byla odbita měkkým otloukačem (má patrnou římsu), jsme našli 38 m jihozápadně od zmíněné kóty (N49°32.123' E17°00.772' – WGS-84). Asi 20 metrů jihovýchodně od kóty (N49°32.132' E17°00.796' – WGS-84) byl nalezen 4,6 cm dlouhý mesiální zlomek čepele z bíle patinovaného eratického silicitu s negativem zaběhlé čepele na dorsální straně. Další tři drobné patinované úštěpy (spongolit, moravský jurský rohovec, eratický silicit) pocházejí také z blízkého okolí zmiňované kóty. V případě tří přepálených artefaktů nalezených v tomto prostoru můžeme o jejich paleolitickém stáří pouze spekulovat. V širším okolí (východně až jižně kóty) jsme získali další artefakty štípané kamenné industrie, které se hlásí spíše k eneolitickému osídlení (i když jedna z čepelí ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury je lehce patinována). Fosilní osteologický materiál se získat nepodařilo. Lokalitu se vyplatí dále sledovat, zejména s ohledem na možnou přítomnost nálezů v intaktních sedimentech. V příštích letech je zde možné očekávat nálezy dalších artefaktů, které by mohly zpřesnit klasifikaci lokality.

Průzkum byl realizován za podpory grantového projektu GA AV ČR A800010801 a GA ČR GD404/09/H020.

Petr Škrdla, Ondřej Mlejnek

Literatura

- Oliva, M. 1987:** *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska 87, 5–128. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska v Kroměříži.
- Šmíd, M. 2004:** Pravěké a raně historické osídlení katastru města Kostelec na Hané. *Střední Morava, vlastivědná revue* 19/2004. Olomouc, 58–99.
- Valoch, K. 1993:** Zwei Knochenspitzen des Aurignacien aus Mähren. *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 78, 23–27.

Resumé

Six Upper Paleolithic artifacts (a blade, a bladelet and three flakes) were collected at Kostelec na Hané, Niva field. A massive base bone point was previously reported from this location and published by Oliva and Valoch as being from Hlučov (Oliva 1987; Valoch 1993).

KOVALOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Nad pastviskem. Paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Ojedinelý patinovaný úštěp z blíže neidentifikovaného moravského jurského rohovce byl zvednut na okraji rozsáhlého návrší jižně Kovalovic. Nadmořská výška nálezu je 315 m, geografická souřadnice N49°11.859' E16°49.034'.

Petr Škrdla

Resumé

An isolated artifact was found at Kovalovice, Nad pastviskem field.

MLADEČ (OKR. OLOMOUC)

Mladečské jeskyně, lokality Ia a IIa. Pleistocén/holocén. Archeologický dohled.

V průběhu roku 2011 probíhala přestavba vstupního areálu Mladečských jeskyní, který je dnes umístěn v bývalém lomu v jižním svahu Třesína (okolí bodu 49°42'23,6"N, 17°0'56,8"E). Při úpravách plošiny před jeskyní a vchodů do jeskynního systému byly na několika místech odkryty profily původními pleistocenními a holocenními sedimenty i redeponovanými vyvážkami. Z dokumentovaných profilů jsme odebírali vzorky zemin na výplav a získali tak doplňující malakozoologický a osteologický materiál, s cílem doplnit celkovou rekonstrukci tohoto klíčového paleoantropologického naleziště.

Lokalita Ia – výstupní část

Součástí stavebního projektu bylo zřízení samostatného východu z jeskyní západně od původního vchodu, při-